

TakiVatan pali-uni ki zaingaku

丹群布農語的 大學

タケバカ・ブヌン語の「大学」

“College/University” in the TakiVatan Bunun Language

文 | Tiang Istasipal 余榮德 (花蓮縣萬榮鄉東光基督長老教會牧師)

Ihaan takiVatan tu qalinga, maaq a pantuan i matataiklas tu bunun a, tupaun zami tu “zaingaku”. Maisnahaan a maimadadaingaz naam Lipuunta siza ki qalingati, aupa uka naam qabasang isbabazbaz pali-uni istii. Maisi uvaz-az aak tan-a ki tamatina siin madadaingaz tupa tu “ka’ku”, isia aipi amin Lipuun tu qalinga.

Mavia tupauntu pasnanavaan i?

Haiphaipinti a, haizin a bunun matabak i inaan tamatina siin mailantangus sinbabazbaz pali-uni ki “ka’ku”, utabakan ainka maimadadaingaz ituskuun tu qalinga tupaun tu “pasnanavaan”, sintupa dau tu “masnava, pinqansiap i uvavaz-az tu dangi-anan”. Latuza aam tu maaq a ka’ku a kuzakuza ki masnava, mapintaiklas imita maikikingna tu dangi-anan. Paqpung minhaizin a maupati tu qalinga, maisnahaan a qalingaun “pasnava” minsuma, susan i “an”, min-unin “pasnanavaan”. Maszang i kakaunan, maisnahaan “kaunun”, susan i “an”, min-unin “kakaunan”.

Nii a uanpukan madaduu min-uni ka’ku

Haiza amin bunun tupa tu, maqtu amin a ka’ku tupaun tu “uanpukan”. Lusqatu maisna haan a qalingaun mu-anpuk minsuma, nanitu masiduu min-uni ki ka’ku. Aupa maaq a u-anpukan a kama nitu kuzakuza ki masasnava siin

大學，丹群布農語是zaingaku。事實上，丹群布農族人所稱的zaingaku一詞，是承襲先人來自日本語「大學」的發音，沒有本族固有的稱謂。早年作者常聽見父母長輩們常說學校為ka’ku，也是來自日本語。

pasnanavaan的由來

近年來，族語研究者試著要找出昔日父母長輩們對「學校」的稱謂，所得到的共同結論是pasnanavaan，意思是「教導學生的處所」，這個詞的詞幹是masnava，意為「教導」。我們相信，學校教育是教導、培育人才的地方，因此有pasnava（請益、請教）+an（地方、處所）的稱謂出現。好比餐廳就稱做kakaunan，是由詞幹kaunun（飲食）+an（地方、處所）所組成。

uanpukan的商榷

有一些族人認為，學校也可稱為uanpukan。但是這個詞衍生自詞幹muanpuk（集合、聚集），如果用來稱呼「學校」，

namapintaiklas bunun tu dangi-anan. Maaq a ka'ku a mamantuk tu kuzakuza ki "masaiv, masnava, mapitaiklas" bunun tu dangi-anan, sikaupakupa bunun nastuti a maqansiap amin istii.

Haiza takiVatan qalinga pali-uni "pantu tikis", lusqatu niang tinan-a ki kama madaing tu uvavaz-az siin talmainduu siin talbinauaz tu patu, na tuqauq aingka luklas? Haiza bunun tuap tu "pantu daing", lusqatu uka pali-uni ki ihaan zaingaku vingkiu tu bunun.

Pali-uni ki pantu

Maisna qabas a takiVatan matingaan i vinkikiu tu uvavaz-az tu "pantu", maaq a qalingaun a maisna haan amin Lipuun tu sinbazbaz, sintupa tu isia takisilazan miniquimis tu uvavaz-az. Paqung haiza bunun tupa tu nii aipi masiduu isbazbaz, aupa satamalan ata ki duma siduq tu maipiqdi mita a, makusia qalingati minbaas. Tis-uni tu maaq aipi tu qalinga a maisna haan imita maimadadaingaz sinpala tu qalinga, qanglas ata ikma-ia saulaupadau, maaq i nitu isbazbaz a, namuvanaq mita qalinga. Asa maqansiap tu, maaq a qalingaun a uka tuapun tu masiahal siin madikla, uka amin tupa tu sinkatamal tu qalinga. Maaq i nitu ikma-aiun a, na min-uka mita qabasin a qalingaun.

Sintukinuz tu qalinga

Haiza amin a bununtupa tu "ka'kudaing", sintupa dau tu sikasmangmang a ka'ku tu daingi-anan, nii tu masiduu tupaun tu zaingaku.

Pali-uni ki ispatingaan madaing, mangunu, atikis tu ka'ku tu isluluklas, asang ata Bunun tu mu-anpuk paliqansiap, muskun mapinsuma ki qalingati. Madia laupadau inatatun a uvaz-aztikis tu isanavaan, sasaipukan i uvavaz-az tu dangi-anan, panadazuan uvaavz-az tu dangi-anan, siin makusui papantu uvavaz-az tu dangian, asa amin tu pinsumaun a qalinga i.

Maaq i niang mapinsuma i qalingati a, inaaq anak-anak tu iniliskinan a maupatitu, tupaunang a ka'kudaing tu "zaingaku", mangunu a tupaun tu "ka'kudaing", ihaan pantutikis a tupaun tu "ka'kutikis".

恐怕太過牽強。理由是人與人的「聚集」可以不必是一個教授與學習知識之場所（雖然有部分功能相同）；學校應是與「傳道、授業、解惑」有絕對關聯的地方，這是眾所皆知的。

關於學生

丹群布農語習慣稱小學生為pantu tikis，卻沒有中學生或大學生的說法。但有些人為了區分小學生與中學生（國中及高中），有時會聽到pantu daing這樣的詞彙。但族語仍沒有專指「大學生」的稱謂。

丹群布農語的pantu來自日語的「蕃童」，因此，有些族語研究者不太喜歡這種稱謂，因為有受人歧視的味道。個人認為大可不必因歷史的脈絡情境，產生個人的激烈情緒反應。畢竟這是百餘年來父母長輩們經常使用，又可以流傳至今的詞彙，用之成習，不說還覺得怪。語言本身不是罪惡，也沒有對與錯，更沒有奴性與否的問題。如果真要討論歧視與否，我們真的要喪失掉許多現用的詞彙了。

結語

也有族人稱大學為ka'ku daing，其實它是由ka'ku（學校 [名詞]）+daing（大的 [形容詞]）組合而成，應不算是一個專有名詞（而是一個詞組）。

關於大學、中學、小學等族語稱謂，真的需要一些時間，由族人們形成共識，明訂規範，並加以研究與推動使用。目前，幼稚園、托兒所、安親班、補習班等常見詞彙，在族語的使用上仍莫衷一是。

在訂出詞彙規範以前，個人站在丹群布農族人的立場認為，「大學」仍稱呼為zaingaku，中學（高中及國中）暫用ka'kudaing，而小學則用ka'kutikis來稱呼較宜。◆

